จเรทหารทั่วไป
จากอดีตถึงปัจจุบัน

สำนักงานจเรทหารทั่วไป

จอมพล สมเด็จพระราชปิตุลา บรมพงศาภิมุข
เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงษ์
กรมพระภาณุพันธุวงษ์วรเดช
จเรทหารทั่วไปพระองค์แรก

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทร
มหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
จเรทัพบกพระองค์แรก

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงดำรงตำแหน่ง **"จเรทัพบก"** เป็นพระองค์แรก เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๔๔๖ มีหน้าที่ทรงตรวจราชการทหารบกทั่วไป พระองค์ทรงดำรงตำแหน่งจเรทัพบกอยู่นานถึง ๗ ปี ๗ เดือนเศษ จนกระทั่งเสด็จขึ้นครองราชสมบัติเป็นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ พลเอก สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงษ์ กรมพระภาณุพันธุวงษ์วรเดช ทรงดำรงตำแหน่งจเรทัพบกสืบแทนพระองค์ เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๕๓

ต่อมาเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๕๖ รัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งตำแหน่งใหม่ขึ้นตำแหน่งหนึ่ง เรียกว่า **"จเรทหารทั่วไป"** มีหน้าที่ตรวจตราราชการทหาร ทั้งทหารบกและทหารเรือ ต่างพระเนตรพระกรรณ หากมีเรื่องสำคัญให้นำความกราบบังคมทูลให้ทรงทราบโดยตรง และด้วยการที่เป็นตำแหน่งสำคัญ ทำการต่างพระเนตรพระกรรณ ต้องเป็นผู้รอบรู้ราชการและเป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยโดยแท้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้พลเอก สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระภาณุพันธุวงษ์วรเดช จเรทัพบก ซึ่งได้ถวายงานราชการด้วยดีมาโดยลำดับ จนดำรงพระอิสริยยศและพระอิสริยศักดิ์เป็นจอมพล สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงษ์วรเดช รับราชการสนองพระเดชพระคุณในตำแหน่งจเรทหารทั่วไปเป็นพระองค์แรก

การดำเนินงานกิจการจเรในระดับกระทรวงกลาโหม ได้มีวิวัฒนาการมาโดยลำดับ โดยเมื่อปี พ.ศ.๒๔๙๙ ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมจเรทหารในกระทรวงกลาโหมขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อให้การตรวจการปฏิบัติราชการของทหารเป็นผลดียิ่งขึ้น กำหนดให้กรมจเรทหารมีหน่วยงานประกอบด้วยสำนักที่ปรึกษาการทหาร กองตรวจราชการทหาร และกองสารบรรณ จนกระทั่งในปี พ.ศ.๒๕๑๙ ได้มีแจ้งความกระทรวงกลาโหม เรื่อง ให้นายทหารรับราชการ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ พลเอก โชติ หิรัณยัษฐิติ รองผู้บัญชาการทหารบก เป็นจเรทหารทั่วไป เป็นท่านแรก

ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๑ เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน การดำเนินงานกิจการจเรทหารในส่วนราชการระดับกระทรวง เป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๑๒ ซึ่งกำหนดให้ จเรทหารทั่วไปมีหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติราชการของกระทรวงกลาโหม หรือตรวจสอบการปฏิบัติราชการอื่นใดตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมอบหมาย และรายงานผลการตรวจสอบต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ให้มีสำนักงานจเรทหารทั่วไปในสำนักงานรัฐมนตรี เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของจเรทหารทั่วไป โดยมีหัวหน้าสำนักงานจเรทหารทั่วไป เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบภายใต้การกำกับดูแลของจเรทหารทั่วไป ⊙